

УДК 364.444:615.851

DOI 10.31499/2618-0715.2(17).2026.361104

КАНІСТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Коляда Наталія, докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0001-7743-7831

E-mail: koliada_n@ukr.net

У статті автором узагальнено теоретико-практичні основи каністерапії як методу соціально-психологічної реабілітації та визначено перспективи подальших досліджень в означеному напрямі. Методи дослідження: теоретичні – аналіз і синтез, порівняння, зіставлення теорії і практики каністерапії – для з'ясування стану розробленості проблеми, виокремлення методологічних принципів, форм каністерапії як методу соціально-психологічної реабілітації.

Здійснене узагальнення теорії і практики каністерапевтичної діяльності засвідчують потребу в подальших комплексних міждисциплінарних дослідженнях каністерапії як інноваційного методу соціально-психологічної реабілітації.

Ключові слова: каністерапія, соціально-психологічна реабілітація, метод соціально-психологічної реабілітації, принципи та форми каністерапії, професія каністерапевта, соціальна робота, міждисциплінарні дослідження каністерапії.

CANISTERAPY AS A METHOD OF SOCIAL-PSYCHOLOGICAL REHABILITATION: THEORY AND PRACTICE

Koliada Nataliia, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-7743-7831

E-mail: koliada_n@ukr.net

In the article, the author summarizes the theoretical and practical foundations of canine therapy as a method of socio-psychological rehabilitation and identifies prospects for further research in this area.

Modern social work practice requires new approaches to the rehabilitation process as a whole and the socio-psychological rehabilitation of vulnerable categories. Among other effective methods of socio-psychological rehabilitation in modern socio-cultural conditions, theorists and practitioners distinguish the canine therapy method – a method of treatment, rehabilitation and psychological support with the help of specially trained dogs. It helps to improve the emotional, physical and social state of people (military personnel, children, etc.), reducing anxiety, stress and helping to adapt, acting as a partner in the therapeutic process.

Canine therapy as a modern and innovative direction of socio-psychological support is gaining particular relevance in the conditions of war and increasing psychosocial challenges in Ukraine. The generalization of the results of scientific research and practical experience demonstrates its effectiveness in working with children with disabilities, the elderly, people with various developmental disorders and other vulnerable groups of the population.

In Ukrainian and foreign scientific discourse, there are different approaches to defining the concept and content of canister therapy. Theoretical generalization of the results of Ukrainian and foreign research contributed to the reflection of scientific developments in order to clarify the essence and content of canister therapy as a method of socio-psychological rehabilitation.

Research methods: theoretical – analysis and synthesis, comparison, comparison of the theory and practice of canister therapy - to clarify the state of development of the problem, the identification of methodological principles, forms of canister therapy as a method of socio-psychological rehabilitation.

The generalization of the theory and practice of canister therapy activities demonstrates the need for further comprehensive interdisciplinary research into canister therapy as an innovative method of socio-psychological rehabilitation.

Keywords: *canister therapy, socio-psychological rehabilitation, method of socio-psychological rehabilitation, principles and forms of canister therapy, profession of canister therapist, social work, interdisciplinary research into canister therapy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна практика соціальної роботи потребує нових підходів до реабілітаційного процесу в цілому та соціально-психологічної реабілітації вразливих категорій.

З-поміж інших ефективних методів соціально-психологічної реабілітації в сучасних соціокультурних умовах теоретики і практики виокремлюють метод каністерапії.

В цілому каністерапія – це метод лікування, реабілітації та психологічної підтримки за допомогою спеціально навчених собак. Вона допомагає покращити емоційний, фізичний та соціальний стан людей (військових, дітей, та ін.), знижуючи тривожність, стрес та допомагаючи адаптуватися, діючи як партнер у терапевтичному процесі.

Сучасний соціальний працівник, психолог має володіти не лише класичними знаннями, а й інноваційними підходами до роботи з клієнтами. Вивчення теоретичних засад каністерапії дозволяє інтегрувати цей метод у професійну діяльність соціальних служб, центрів соціально-психологічної допомоги, реабілітаційних закладів. Попри широку популярність каністерапії у країнах Європи та Північної Америки, в Україні дана тематика перебуває на початковому етапі наукового опрацювання, особливо у контексті її застосування в системі соціальної роботи. Це створює потребу у ґрунтовному теоретичному осмисленні, систематизації знань та визначенні методичних засад використання каністерапії соціальними працівниками. Використання альтернативних та гуманістичних підходів у сфері соціального захисту та реабілітації відповідає загальнодержавним та європейським тенденціям щодо розширення спектру послуг, орієнтованих на потреби клієнтів та міждисциплінарну взаємодію [3, с. 99].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Каністерапія в цілому та як метод соціально-психологічної реабілітації є предметом низки досліджень в різних наукових галузях, що підкреслює міждисциплінарність досліджуваного феномену. Теоретико-практичні аспекти каністерапії та її важливість у процесі соціально-психологічної реабілітації розкрито у працях українських (Т. Семигіна, М. Синюшко, О. Погорілець, С. Садрицька, О. Сафін, І. Чамлай, та ін. [5; 6; 7]) та зарубіжних дослідників (А. Beetz, I.Schöfmann, R. Girgensohn, R. Braas, C.Ernst [9; 10]).

У статті С. Садрицької «Проблеми каністерапії як новітнього методу практичної соціальної роботи» за результатами аналізу перспективного напрямку соціально-психологічної реабілітації, який отримав ґрунтовну підтримку у експертів, авторкою також визначено низку проблеми у розвитку в Україні каністерапії як методу, а саме: відсутність системи підготовки фахівців-каністерапевтів, (для того, щоб отримати диплом або сертифікат, і фахівці, і собаки мають їхати за кордон); відсутність організаційних механізмів, що дозволяли б поєднувати зусилля психологів, кінологів, соціальних робітників з потребами клієнтів [6, с. 38].

Тематико-проблемний аналіз досліджень засвідчив, що у сучасному науковому дискурсі відсутнє комплексне міждисциплінарне дослідження каністерапії як інноваційного методу соціально-психологічної реабілітації, що актуалізує потребу щодо

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

узагальнення теоретико-практичних основ каністерапії (методологічних принципів, форм, та інших аспектів) як методу соціально-психологічної реабілітації.

Мета статті – узагальнити теоретико-практичні основи каністерапії як методу соціально-психологічної реабілітації та визначити перспективи подальших досліджень в означеному напрямі.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз і синтез, порівняння, зіставлення теорії і практики каністерапії – для з'ясування стану розробленості проблеми, виокремлення методологічних принципів, форм каністерапії як методу соціально-психологічної реабілітації.

Виклад основного матеріалу дослідження. В українському та зарубіжному науковому дискурсі наявні різні підходи до визначення поняття та змістового наповнення каністерапії, а саме:

– процес і система психологічних, педагогічних заходів, спрямованих на відновлення та розвиток альтернативних фізичних або психічних функцій, усунення, а також повну компенсацію обмежень життєдіяльності, викликаних порушенням здоров'я опосередковано з допомогою взаємодії з собакою, розширюючи тим самим комунікативне поле взаємодії з оточуючим світом [4, с. 28];

– один із методів позитивного психосоціального і фізіореабілітаційного впливу на людей, які цього потребують; один із видів допоміжної терапії комплексного лікування, яка включає в себе використання собак для поліпшення соціальних, емоційних або когнітивних функцій пацієнта [11, с. 229–230];

– метод каністерапії може застосовуватись у різних випадках: «Це і спілкування з людьми похилого віку, які знаходяться у спеціалізованих будинках, це і взаємодія з людьми, які тривалий час знаходяться в медичних установах, з людьми, які хворіють на онкологію або іншими тяжкими хворобами, жінками або молоддю після насильства. Це спілкування з людьми, які мають постравматичний синдром. Каністерапію використовують у медичній та соціальній реабілітації. Каністерапія може використовуватися як психотерапевтична методика, що сприяє розвитку розумових і емоційних здібностей, поліпшенню рухових функцій і моторики, а також для посилення ефективності розвитку особистості при корекції, реабілітації та соціальної адаптації дітей з нестандартними особливостями розвитку» [5, с. 410].

Наведені визначення підтверджують переконання, що каністерапія є ефективним методом соціально-психологічної реабілітації, оскільки у сучасному світі, де «стрес, психологічні виклики та емоційні потрясіння стали невіддільною частиною нашого життя, питання ментального здоров'я стає дуже актуальним. Ця потреба набуває ще більшої ваги в умовах загальносвітових турбулентностей і війни, у стані якої ми живемо вже другий рік» [2].

Теоретичне узагальнення результатів українських та зарубіжних досліджень сприяло рефлексії наукових напрацювань з метою з'ясування сутності та змісту каністерапії як методу соціально-психологічної реабілітації.

Каністерапія як сучасний та інноваційний напрям соціально-психологічної підтримки набуває особливої актуальності в умовах війни та посилення психосоціальних викликів в Україні. Узагальнення результатів наукових досліджень і практичного досвіду засвідчує її результативність у роботі з дітьми з інвалідністю, людьми похилого віку, особами з різними порушеннями розвитку та іншими вразливими групами населення. Застосування цього методу сприяє емоційному розвантаженню, розвитку комунікативної компетентності, стабілізації психоемоційного стану та підвищенню якості життя отримувачів послуг.

Відповідно до популяризаційно-інформаційних матеріалів у соціальних мережах, ЗМІ про діяльність Центрів каністерапії, особливості каністерапевтичної допомоги в реабілітації ветеранів, навчання фахівців-каністерапевтів в Україні каністерапевтичний

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

напрямок діяльності розвивається. Тому, практика каністерапевтичної діяльності потребує науково-теоретичного узагальнення та унормування з метою узагальнення та систематизації методологічних принципів та форм організації каністерапії як ефективного методу соціально-психологічної реабілітації.

Методологічні принципи соціально-психологічної реабілітації – це основа відновлення особистості, що базується на комплексності, індивідуальному підході, партнерстві та активній участі пацієнта. Вони спрямовані на ресоціалізацію, відновлення самоефективності, формування стійкого самоприйняття та ціннісно-смыслового оновлення особистості.

З-поміж ключових методологічних принципів дослідники виокремлюють такі: комплексність, індивідуальний підхід, партнерство, активність, соціальна адаптація, та ін. Означені принципи забезпечують перехід від стадії «пацієнт» до стадії «активний член суспільства».

З-поміж інших виокремлюємо такі основні принципи каністерапії: принципу партнерства, принципу єдності психосоціального та біологічного впливу, принципу суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Принцип партнерства в каністерапії означає рівноправну взаємодію між собако-терапевтом, фахівцем (кінологом/терапевтом) та пацієнтом, де тварина виступає не інструментом, а активним учасником реабілітації. Це спільна діяльність, спрямована на емоційну, фізичну або соціальну підтримку через довіру та емпатію, що покращує ментальне здоров'я.

Основні критерії принципу партнерства:

- собака як активний учасник – тварина не просто присутня, а взаємодіє (обійми, ігри, виконання завдань) за чітким запитом, допомагаючи зняти стрес та покращити настрій;
- відповідальність та довіра – партнерство базується на безпеці: собака має бути сертифікованим, підготовленим та здоровим, що вимагає належного догляду;
- взаємна емпатія – собака-терапевт відчуває емоційний стан людини, що дозволяє формувати довірливий контакт і, як наслідок, активізує вироблення окситоцину, дофаміну та серотоніну у пацієнта;
- союз фахівця та собаки – кінолог та собака працюють у тандемі, розуміючи потреби пацієнта та реагуючи на них, що робить терапію ефективною.

Принцип єдності психосоціального та біологічного впливу. Каністерапія – це метод позитивного психосоціального і фізіореабілітаційного впливу на людей, які цього потребують, через спеціально керованих і навчених собак.

Каністерапія є одним з методів зоотерапії. Взаємодія з тваринами нормалізує роботу нервової системи, знижує рівень фізичного та психологічного стресу, нормалізує артеріальний тиск, допомагає подолати конфліктність, ворожість, тривожність, сприяє гармонізації міжособистісних взаємин.

В каністерапії принципи єдиного здоров'я і спільного добробуту (для клієнта і **собаки**) означають те, що не можна покращувати стан здоров'я (самопочуття) одного учасника занять внаслідок погіршення здоров'я (самопочуття) іншого. Для обох учасників процесу (і клієнта, і собаки) слід забезпечити належний рівень добробуту з врахуванням видових потреб.

Тому, метод каністерапії має комплексний характер, адже застосування методу – це і лікування, і реабілітація, і психотерапія. Відповідно до біопсихосоціального підходу вважається ефективним способом допомоги, сприяє швидшому видужанню.

Принцип суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Каністерапія ґрунтується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії, де собака виступає не просто інструментом реабілітації (об'єктом), а активним партнером, емоційним суб'єктом, що забезпечує щирий контакт. Це створює

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

атмосферу довіри, знижує стрес, стимулює комунікацію та розвиває емоційний інтелект, перетворюючи заняття на живе спілкування.

Основні критерії принципу суб'єкт-суб'єктної взаємодії в каністерапії:

- рівноправність партнерів (собака – це унікальна особистість із власними потребами та емоціями, яку пацієнт вчиться поважати та розуміти);
- емоційний відгук (тварина реагує на стан людини, пропонуючи втіху, підтримку або активну гру, що допомагає зняти психологічні бар'єри).
- двостороння комунікація (пацієнт не лише приймає допомогу, а й впливає на собаку, керує нею, вчиться висловлювати бажання);
- безпечний простір (спілкування з собакою – це «безмовна терапія», де немає оцінювання, критики або необхідності відповідати суворим соціальним нормам).

Означені вище методологічні принципи та підходи є взаємопов'язаними, що підтверджує комплексність розробленої інноваційної моделі та міждисциплінарність проблеми соціально-психологічної реабілітації комбатантів з ПТСР методом каністерапії.

Важливим етапом дослідження стало виокремлення форм каністерапії.

В цілому форми соціально-психологічної роботи включають індивідуальні та групові методи, спрямовані на діагностику, корекцію, консультування, профілактику та просвіту. До основних форм відносяться консультації, тренінги, бесіди, соціальний супровід, майстер-класи та тренінгові заняття, що допомагають вирішувати проблеми соціальної адаптації, психологічні труднощі та покращувати міжособистісні стосунки.

В контексті тематики дослідження каністерапія – це метод реабілітації та лікування за допомогою спеціально навчених собак, що включає три основні форми: зустрічі-спілкування (емоційна підтримка), навчання з собакою (розвиток навичок) та системна терапія (цілеспрямована реабілітація). Вона спрямована на покращення соціальних, емоційних та когнітивних функцій.

Дослідники та практики по-різному підходять до класифікації форм каністерапевтичної роботи.

До основних форми каністерапії відносять такі:

- 1) зустріч-спілкування із собакою (AAI/AAA - Animal Assisted Activities):
  - має на меті психоемоційне розвантаження, зменшення стресу та підвищення настрою.
  - часто використовується у лікарнях, школах, будинках для літніх людей для покращення якості життя.
  - включає вільне спілкування, погладжування та годування собаки.
- 2) навчання з собакою (AAE - Animal Assisted Education):
  - спрямоване на розвиток когнітивних та соціальних навичок у дітей або людей з особливими потребами.
  - собака виступає як мотивуючий фактор у навчальному процесі.
  - використовується для покращення комунікації, концентрації уваги та мотивації до навчання.
- 3) системна терапія (AAT - Animal Assisted Therapy):
  - цілеспрямований та структурований процес реабілітації, що розробляється фахівцем (психологом, реабілітологом) для конкретного пацієнта.
  - використовується для корекції фізичних (покращення дрібної моторики) та психологічних порушень.
  - має чітко визначені цілі, тривалість та методи оцінки результатів.

Автори дослідження «Каністерапія: потреби впровадження та проблеми розвитку на теренах України» узагальнюють зарубіжну та українську практику щодо формату роботи з надання каністерапевтичних послуг. Зокрема, виокремлюють дві форми роботи:

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

– «формат трикутника» – передбачає тристороннє спілкування: фахівець (кінолог, терапевт, психолог, реабілітолог, педагог-логопед, дефектолог), пацієнт (клієнт) та собака;

– «формат чотирикутника» – передбачає залучення до процесу не лише учасників, які вказані у «форматі трикутника», а ще й асистента для допомоги в роботі із собакою.

Найбільш ефективним, на думку практиків, є «формат чотирикутника», за якого собаки-терапевти – це «інструмент, який фахівець використовує з різними варіантами терапії, виходячи з розуміння позитивного впливу тварин на здоров'я людини-клієнта». Зокрема, психологи пояснюють секрет «формату чотирикутника» у тому, що тварини неупереджено ставляться до людей та здатні проявляти емпатію (співпереживання), що на підсвідомому рівні допомагає позбутися людині тривоги [11, с. 232–233].

Відповідно до критерію активності виокремлюють такі форми каністерапії:

- пасивна – людина спостерігає або слухає, як собака поряд.
- активна – дотик, погладження, ігри, команди.
- навчальна – робота на розвиток мовлення, логіки, комунікації (особливо в школах і спецзакладах).

Каністерапія може бути:

– направлена (використання спеціально навчених тварин за розробленими терапевтичними програмами);

– ненаправлена (взаємодія з тваринами в домашніх умовах). Ненаправлений каністерапевтичний вплив відчуває той із нас, хто має власну собаку [1, с. 188].

Означені форми каністерапії можуть використовуватися як індивідуально, так і в групах, залежно від потреб пацієнта.

Найскладнішою формою роботи каністерапевтів є системна терапія, яка містить комплекс вправ спрямованих на досягнення конкретної реабілітаційної мети. Каністерапевт разом із лікарем або реабілітологом розробляють методику під конкретне завдання відповідно до індивідуальних особливостей учасника та його потреб і можливостей. В такій формі терапії більш суворі вимоги до фіксації проходження занять – в інформаційній картці фіксується кожна вправа та ефект від неї. В залежності від досягнень та успішності в окремому випадку в реабілітації поступово підвищується рівень складності завдань. Найбільш ефективною формою терапії є індивідуальні заняття або в групах до трьох осіб. В практиці соціальної роботи таку форму можна використовувати для реабілітації дітей з ДЦП, синдромом Дауна, аутизмом, а також для соціальної реабілітації осіб з різними видами інвалідності, незрячих, онкохворих [6, с. 43].

Загалом у каністерапії виокремлюють такі напрями реабілітації: порушення психічної сфери, фізичної сфери, порушення інтелектуальної сфери та порушення соціальної сфери. Роботі каністерапевтів у будь-якому з означених напрямків передуює виявлення канофобії (тобто страху собак), при її наявності до реабілітаційних занять проводиться комплекс заходів із подолання страху перед собакою. Тільки за умови позитивного завершення цього етапу можливим є початок безпосередньо реабілітації [6, с. 43].

Відповідно до такого підходу виокремлюємо такі форми каністерапії: індивідуальні та сімейні консультації, групові, суспільно-корисні вправи.

З-поміж актуальних питань сучасної практики каністерапевтичної діяльності – підготовка відповідних фахівців. В Україні, в системі соціальної роботи каністерапія наразі перебуває у фазі активного розвитку та потребує ґрунтовнішого науково-методичного опрацювання, узагальнення й упорядкування практичного досвіду, підготовки компетентних фахівців, а також запровадження стандартизованих і сертифікованих програм.

Сьогодні процедура отримання професії каністерапевта регулюється переважно громадськими організаціями та базується на стандартах кінологічних спілок,

терапевтичних асоціацій. Однак, в умовах професіоналізації галузей, дотичних до практичного забезпечення соціально-психологічної реабілітації різних категорій клієнтів, є актуальним та життєво необхідним є вирішення питання щодо професійного стандарту каністерапевта з метою узгодження змісту теоретичної та практичної підготовки таких фахівців.

Враховуючи зарубіжний досвід професійної стандартизації у сфері каністерапії та потреби української практики соціальної роботи розробниками наукової теми «Соціально-психологічна реабілітація комбатантів з посттравматичним стресовим розладом методом каністерапії», що розробляється в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (термін реалізації: 2025-2027 рр.) запропоновано проєкт професійного стандарту «Каністерапевт». Розробниками наукової теми здійснено теоретичне узагальнення результатів українських та зарубіжних досліджень та практичного досвіду, що сприяло рефлексії науково-практичних напрацювань з метою з'ясування сутності та змісту каністерапії як методу соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій, а також виокремлення ефективних шляхів застосування каністерапії як методу соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій та членів їхньої сімей.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Здійснене узагальнення теорії і практики каністерапевтичної діяльності засвідчують потребу в подальших комплексних міждисциплінарних дослідженнях каністерапії як інноваційного методу соціально-психологічної реабілітації. З-поміж перспектив подальших досліджень – обґрунтування методичних засад та імплементація міждисциплінарного підходу до організації каністерапевтичної діяльності як перспективного інструменту соціально-психологічної підтримки особистості, зокрема, як інноваційного методу соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій та членів їхніх родин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Захаренко Л. М. Каністерапія у професійній діяльності психологів структурних підрозділів МВС України у воєнний час. *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану*. Харків, 2022. С. 188–190. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/028edbf25-4c3e-802a-b143373715ef/content>
2. Каністерапія як дієвий метод психологічної реабілітації: для кого підходить та як це працює. URL: <https://delo.ua/opinions/kanisterapiya-yak-dijevii-metod-psixologicnoyi-reabilitaciyi-dlya-kogo-pidxodit-ta-yak-ce-pracyuje-429272/>
3. Коляда Н., Кравченко О., Левченко Н. Каністерапія як ефективний інструмент соціальної політики щодо соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій та членів їхньої сімей. *Каністерапія як сучасний напрям соціально-психологічної реабілітації вразливих категорій громадян: зарубіжний та український досвіди* : монографія / Сафін О.Д, Кравченко О.О., Коляда Н.М., [та ін.]; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Київ: Компринт, 2025. С. 98–132.
4. Кравченко О. Каністерапія як інноваційний напрям соціально-психологічної реабілітації. *Іноватика у вихованні*. Випуск 13. Том 1. 2021. С. 28–38. <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i13.327>
5. Погорілець О. Каністерапія, як одна з можливостей використання службових собак після встановлення їх неспроможності нести службу. *Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ)*. Харків, 2020. С. 408–411.
6. Садрицька С. В. Проблеми каністерапії як новітнього методу практичної соціальної роботи. *Socioprosper: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*. 2021. Вип 11. С. 38–45. DOI: 10.26565/2218-2470-2021-11-05

7. Синюшко М., Семигіна Т. Каністерапія в системі ранньої допомоги дітям: професійна підготовка фахівців. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2026. Вип. 1(16). С. 255–269. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(16\).2026.355726](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(16).2026.355726)
8. Центри каністерапії. Безкоштовна психоемоційна підтримка за участі собак для постраждалих від війни в Україні. URL: <https://canistertherapy.com.ua>
9. Beetz A., Schöfmann I., Girsensohn R., Braas R., Ernst C. positive effects of a short-term dog-assisted intervention for soldiers with post-traumatic stress disorder: a pilot study. *Front Vet Sci*. 2019. Jun 7. P. 170. doi: 10.3389/fvets.2019.00170
10. International Association of Human-Animal Interaction Organizations (IAHAIO). URL: <https://iahaio.org/>
11. Krempa N.Yu., Gutyj B.V., Kozenko O.V., Dvylyuk I.V., Magrelo N.V., Klym H.V., Vus U.M., Vysotskyi A.O., Martyshuk T.V., Popadiuk S.S. Canis therapy: implementation needs and development problems in Ukraine. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Agricultural sciences*. 2024. Вип.26 (101). С.229–235. DOI: 10.32718/nvlvet-a10136

REFERENCES

1. Zakharenko, L. M. (2022). Kanisterapiia u profesiinii diialnosti psykholohiv strukturnykh pidrozdiliv mvs ukrainy u voiennyi chas [Canitherapy in the professional activities of psychologists of structural units of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in wartime]. *Pidhotovka pravoohorontsiv v systemi MVS Ukrainy v umovakh voiennoho stanu*. Kharkiv, S. 188–190. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/028edbf6-6f25-4c3e-802a-b143373715ef/content> [in Ukrainian].
2. Kanisterapiia yak diievyi metod psykholohichnoi reabilitatsii: dlia koho pidkhodyt ta yak tse pratsiuie [Canister therapy as an effective method of psychological rehabilitation: who is it suitable for and how does it work?]. URL: <https://delo.ua/opinions/kanisterapiya-yak-dijevii-metod-psixologicnoi-reabilitatsii-dlya-kogo-pidkodyt-ta-yak-ce-pracyuje-429272/> [in Ukrainian].
3. Koliada, N., Kravchenko, O., Levchenko, N. (2025). Kanisterapiia yak efektyvnyi instrument sotsialnoi polityky shchodo sotsialno-psykholohichnoi reabilitatsii uchasykiv boiovykh dii ta chleniv yikhonii simei [Canister therapy as an effective tool of social policy for the socio-psychological rehabilitation of combatants and their family members]. *Kanisterapiia yak suchasnyi napriam sotsialno-psykholohichnoi reabilitatsii vrazlyvykh katehori hromadian: zarubizhnyi ta ukraïnskyi dosvidy : monohrafiia / Safin O.D, Kravchenko O.O., Koliada N.M., [ta in.]; MON Ukrainy, Umanskyi derzh. ped. un-t imeni Pavla Tychyny*. Kyiv: Komprynt, S. 98–132. [in Ukrainian].
4. Kravchenko, O. (2021). Kanisterapiia yak innovatsiinyi napriam sotsialno-psykholohichnoi reabilitatsii [Canister therapy as an innovative direction of socio-psychological rehabilitation]. *Innovatyka u vykhovanni*. Vypusk 13.Tom 1. S. 28–38. <https://doi.org/10.35619/iuu.v1i13.327> [in Ukrainian].
5. Pohorilets, O. (2020). Kanisterapiia, yak odna z mozhlyvosteï vykorystannia sluzhbovykh sobak pislia vstanovlennia ikh nespromozhnosti nesty sluzhbu [Canine therapy as one of the options for using service dogs after their inability to perform service has been established]. *Shliakh uspikhu i perspektyvy rozvytku (do 26 richnytsi zasnovannia Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav)*. Kharkiv, S. 408–411. [in Ukrainian].
6. Sadrytska, S. V. (2021). Problemy kanisterapii yak novitnoho metodu praktychnoi sotsialnoi roboty [Canine therapy as one of the options for using service dogs after their inability to perform service has been established]. *Socioprostir: mizhdystsyplinarnyi elektronnyi zbirnyk naukovykh prats z sotsiologii ta sotsialnoi roboty*. Vyp 11. S. 38–45. DOI: 10.26565/2218-2470-2021-11-05 [in Ukrainian].
7. Syniushko, M., Semyhina, T. (2026). Kanisterapiia v systemi rannoï dopomohy ditiam: profesiina pidhotovka fakhivtsiv [Canine therapy in the early childhood care system: professional training of specialists]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*. Vyp. 1(16). S. 255–269. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.1\(16\).2026.355726](https://doi.org/10.31499/2618-0715.1(16).2026.355726) [in Ukrainian].
8. Tsenry kanisterapii. Bezkoshtovna psykhoemotsiina pidtrymka za uchasti sobak dlia postrazhdalych vid viiny v Ukraini [Canine Therapy Centers. Free psycho-emotional support with the participation of dogs for victims of the war in Ukraine]. <https://canistertherapy.com.ua> [in Ukrainian].

9. Beetz, A., Schöfmann, I., Girgensohn, R., Braas, R., Ernst, C. (2019). Positive effects of a short-term dog-assisted intervention for soldiers with post-traumatic stress disorder: a pilot study. *Front Vet Sci*, 7, 170. DOI: doi: 10.3389/fvets.2019.00170 [in English].

9. International Association of Human-Animal Interaction Organizations (IAHAIO) [International Association of Human-Animal Interaction Organizations]. URL: <https://iahaio.org/> [in English].

10. Krempa, N.Yu., Gutyj, B.V., Kozenko, O.V., Dvylyuk, I.V., Magrelo, N.V., Klym, H.V., Vus, U.M., Vysotskyi, A.O., Martyshuk, T.V., Popadiuk S.S. (2024). Canis therapy: implementation needs and development problems in Ukraine. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Agricultural sciences*, 26 (101), 229–235. doi: 10.32718/nvlvet-a10136 [in English].

Конфлікт інтересів. Автор підтверджує відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Дослідження виконане за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї статті.

Дата першого надходження статті до видання – 15.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування – 04.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) – 19.05.2026